

нално дјело, које се разликује од свих која су могла бити написана прије њега или му бити савремена. Уз ово наводи да било која средњовјековна српска биографија има више елемената да се назове историјским извором него у преписима сачувани текст барског свештеника.

Свим овим С. Мијушковић доказује да Дукљаниново дјело није по свом садржају и склопу ни љетопис, како се најчешће назива, јер се у њему не спомиње ни једна једина година. Из истих разлога тврди, да се он не може назвати ни родословом, како га је преименовао Н. Радојчић, његов познатији историчар. Писац уводне студије сматра да су сва досадашња имена овог првог дјела нашег народног књижевника, Баранина а не Дукљанина, уносила заблуду у историјску науку о њему као историјском извору у чије се податке неоправдано имало и одвише повјерења.

Приређивач овог издања је тежио затим да текст Љетописа вра-

ти на језик оригинала. То до сада нијесу успјела да постигну два постојећа превода ватиканског рукописа на српскохрватски, јер и латински преписи и преводи обилују грешкама. Приређивач издања је превео текст Љетописа директно са јединог сачуваног извора, са његове фото-репродукције. У поређењу са њеним за стручњака читким текстом могу се најбоље уочити све грешке оба досадашња издања којима су се сви његови историчари служили (Лучићево и Шишићево). Оне се виде и по напоменама уз превод. Због јасности фотокопираног текста издању није приложена и његова транскрипција.

Има разлога да се каже да ово издање Љетописа представља значајан прилог нашој историјској науци. Разумљиво је што за њега постоји велико интересовање свих оних који су се Љетописом бавили и цијенили га, прије свега, као изузетно важан историјски извор.

Б. Пејовић

Др Димо Вујовић, КЊЕГИЊА ДАРИНКА. ПОЛИТИЧКА АКТИВНОСТ

„Обод“, Цетиње 1968, стр. 164

Монографије о истакнутијим личностима које су значајније утицале на државни живот Црне Горе добродошле су за свестранију обраду црногорске прошлости. Имајући у виду недовољну изученост историје Црне Горе друге половине XIX вијека, Димо Вујовић се одлучио да напише монографију о једној личности која је у том периоду знатније утицала на политички живот у Црној Гори. Било је и других разлога да његова пажњу привуче прилично интересантна личност књагиње Даринке и њен утицај на државни живот Црне Горе.

У недостатку документарне грађе за комплетан приказ цјелокупне активности књагиње Даринке, Вујовић се задовољио приказом њеног утицаја на политички живот у Црној Гори, дајући узгред податке о неким другим активностима ове вишеструко интересантне лич-

ности. Аутор је зато у предговору и нагласио да је овај рад писао без много претензија и да је он узгредан производ истраживања на једној другој теми. Сасвим је сигурно да су резултати рада на овој монографији већи него што би се то дало закључити по ауторовим напоменама. У оквиру наслова који носи књига, о књагињи Даринки не би се могло много што више рећи од онога што је у њој дато.

Настојећи да изнесе активност књагиње Даринке, прве жене која је имала утицај на политички живот Црне Горе, Вујовић је најприје истакао важност проглашења Црне Горе за књажевину и сажето изложио планове за женидбу књаза Данила. Пошто се укратко осврнуо на везе Црне Горе, а посебно црногорских владара, са тршћанским Србима, аутор је дао неколико података о опозицији

према одлуци књаза Данила да се ожени од тршћанске породице Квекића. Нарочито занимљиви су дјелови књиге о припремама за свадбу и самим свадбеним свечаностима.

Да би објаснио околности у којима је књагиња Даринка вршила утицај на политику Црне Горе, Вујовић се осврнуо на национално-политичке планове и друштвено-економске прилике Црне Горе у вријеме Даринкиног доласка на Цетиње, и дао неке податке о цетињском двору и животу на њему.

Сам положај књагиње Даринке и домет њеног утицаја на политички живот Црне Горе наметнули су композицију књиге. Посебну цјелину чини Даринкина активност 1855—1860. године, тј. период када се она са књазом Данилом налазила на пријестолу Црне Горе. У том периоду она је вршила осјетан утицај на рјешавање низа унутрашњих проблема, посебно на просвјетни живот у Црној Гори. Но, она у том периоду све више утиче и на спољно-политичку оријентацију земље, што изазива реаковање неких политичких фактора, у првом реду политичке опозиције у Црној Гори. Њено расипништво и вођење живота какав није био устаљен у Црној Гори изазвали су много прича. Све је то Вујовић дијелом детаљно, дијелом узгред обрадио.

Период од смрти књаза Данила 1860. до 1867. године представља посебну цјелину. Тада је Даринка више личним својствима него положајем обезбјеђивала утицај на политичку активност у Црној Гори. Овај период представља централни дио књиге, па зато и чини њен већи дио.

У ово вријеме и приватан живот и политички утицај књагиње Даринке су под јаким надзором њених пријатеља, а још више бројних противника. Пошто је био измијењен њен положај и отежане околности за мијешање у политику, књагиња Даринка је управо у тим околностима највише показа-

ла колико има способности, вјештине, дипломатске тактичности и политичке упорности. Она је прије свега била принуђена да се постара да у новим условима добије што повољнији положај, како у погледу обезбјеђења материјалних права тако и око стварања услова да и даље врши утицај на државне послове у Црној Гори. У том периоду она је дошла под унакрсну ватру њених противника са Цетиња и руског конзула у Дубровнику Петковића. Било је много притисака на књаза Николу од стране Русије да књагињу Даринку искључи из политичког живота Црне Горе, а још више похвала књагињи и подршки које јој је свесрдно указивала француска дипломатија. Књагиња успијева да се укључи у низ важних дипломатских акција. Читаву ту занимљиву проблематику Вујовић је јасно и прегледно изложио.

Буран живот књагиње Даринке у Црној Гори завршен је доста трагично. Пошто се сукобила с књазом Николом, она је била принуђена да 1867. године заувјек напусти Црну Гору. Вујовића је нарочито интересовало оних 12 година које је Даринка провела у Црној Гори. Остале 43 године њеног живота дотакнуте су само у уопштеним цртама. Обраду тих најбујурнијих 12 година живота књагиње Даринке, периода у коме је она својом активношћу оставила изјављан траг у друштвеном и политичком животу Црне Горе, аутор је себи и поставио у задатак.

Ваља рећи да је ова књига и добар подстицај за монографску обраду низа личности које су својом активношћу оставиле дубљи траг у црногорској историји.

Р. Јовановић